

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliæ Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

33. An Episcopum vigore hujus decreti possit dispensare in irregularitate
occulta hæresis? Et an non solum possit Episcopus dispensare quantum
ad usum Ordinum jam susceptorum, sed ut etiam ad novos ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](#)

Quoad Absol. & disp. &c. Ref. XXXII. &c. 315

Secundo, an possit Episcopus dispensare vigore Concilii Tridentini; sicc. 14. cap. 6.
Estenatur, quod non sunt irregulares, & inhabiles ad Officia, qui de hæc suscepisti coguntur per Inquisiciones abjurare de vehementi. Ex p. 2. tr. 15. & Miss. Ref. 24.

^{s. i.} **A**d primum affirmatiue responderet Azorius
ap. 1. lib. 8. cap. II. quesit. 13. & cap. 21.
q. Bonacina ubi infra. num. 6. Suarez num. 4. San-
chez num. 2. Rodriguez in Addit. lib. Cruc. §. 13.
num. 2. Viginis de irregul. cap. 36. & 36. Perez in leg. 3.
tit. 4. lib. 8 ordinam in tract. de heret. part. 1. sol. 99. Fil-
lium in conf. num. 228. Farin. tract. de heres. quesit. 192.
Reginald. in praxi tom. 2. lib. 3. tract. 2. cap. 15.
num. 139. & alij. Ratio est. quia sententia declara-
tio non requirit ad irregularitatem, cum ipso
fieri incuratur.

1. Quando autem ipso iure incurritur, non re-
quiritur, vt factum sit notorium, sed satis est esse
communis. Hæc sententia est tenenda, licet proba-
biliter, vt opinatur Reginaldus. *vbi supra*, contariam
amplexi sunt non ignobiles Authores. Ita Henriquez
lib. 14, cap. 4, §. 6. Garfias *vbi infra*, num. 85. Aulila
de cens. pars. 7, dis. 4. cap. 4. dub. 2. Visualius in *Append. ad*
Candel. auxil. cap. 1. num. 13. Sayt. de cens. *lib. 7, cap. 12,*
num. 16, in fin. & alijs.

3. Sed tota difficultas est in secundo quæ sito, de quo instanter interrogatus fui. Nam quidam Theologus Societatis I e s v, ad quem etiam hic causus peruenit, negavit respondit. Putabat enim potestamen per Concilium Tridentinum Episcopis conce

tem per Concilium Tridentinum Episcopis concele-
bant eis per Bullam Cœna abrogatam, & sic argu-
mentabatur. Episcopi modò non possunt vigore
Concilij abolire ac hæresi occulta; ergo neque
disperdere super irregularitatem ex ipsa hæresi occulta
contraria. Major patet ex declaratione Clement.
VIII. apud Azor. tom. I. lib. 8. cap. 19. quæf. 3. & cap. 10.
quæf. 10. Greg. XIII. apud Fuscum de vif. lib. 2. c. 31.
nun. 5. Pj. V. apud Nauarum in Manuali cap. 27.
num. 25. & Illustrissim. Cardinalium apud Suarez
in 3. part. tom. 4. disp. 3. cœf. 2. num. 11. Minor probat
ter ex p. cap. iliorum de sen. excom. vbi habetur
Episcopum non posse in his casibus dispensare, in
quibus est illi prohibita absolución, nam maiora illis
intelliguntur prohibita, quibus prohibita sunt mino-
ra. Cum ergo Episcopus prohibita sit absolución hæ-
resi, prohibita etiam conferunt dispensatio irregulari-
tatis, eo quod potestas dispensandi maior vocetur
procedere abholendis ab excommunicatione. Et ita
sententiam extra dictos admodum R.R. P.P.
et, & doct. Suarez in 3. part. tom. 5. de cens. disp. 1.
nun. 43. num. 7. Bonacina de sens. disp. 7. quæf. 3.
cœf. 2. num. 1. & Rodriguez in summa, tom. 3.
part. 1. num. 13. & 14.

4. Sed ego his non obstantibus contrariam sententiam tenui, & consului, quam docet Sanchez in sum. tom. 1. lib. 2. cap. 25. num. 18. Garfias de beneficiis. tom. 2. part. 1. lib. 1. cap. 10. num. 86. & nouissimè Filiccius in qq. moral. tom. 1. tract. 20. cap. 9. num. 246. ad air: Bolla Coenae tantum reuocat facultatem abscondendi, at de dispensatione nullum verbum. Cum ergo sint res distincte, & independentes, non est facta deductio ex una ad alteram. Nec obstant ea, que in contrarium adducuntur. Nam Lora in 2. 2. 1. art. 4. diff. 45. n. 9. & alij quam plures apud Sanchez in sum. tom. 1. lib. 2. c. 11. n. 27. negant maiorem proportionem argumenti: p. tantum enim hodie per Bulan Coenæ non sile sublatam Episcopis autoritatem Concliti. Sed quicquid sit de his, ego concenserem, nec quoque consequentiā argumenti. Nec, ut obseruat Filiccius ob supr. capitulo illorum,

contra nos est, in d^o faver nostræ sententia. Nam
textus dicit, maius esse absolutionem, quam dispensationem, ut patet legenti; id eoque veritas dispensatio-
ne, tanquam minori, intelligi etiam esse prohibitam
absolutionem, tanquam maiorem. At nos contra di-
cimus, veritas absolutionem cum si maius, non prohi-
beri dispensationem, quod est minus, quod est no-
tandum aduersus glos. ibi, & alios qui corrumpunt
illam textum.

5. Notent vero Confessarij circa praesentem ma-
teriam, quod Azotius *par. 1. lib. 8. cap. 21. queſt. 8.*
perutauit illos, qui de haeretiſ ſuſpecti coguntur per In-
quisidores abiuſe de vehementi, incurrere in hanc
irregularitatem, ratione ſuſpicionis vehementis de
haeretiſ, & notorio quidem. Sed contrarium est te-
nendum cum Farin. *trat. de haeretiſ queſt. 192. num. 80.*
Sanchez *tom. 1. funm. lib. 2. cap. 25. n. 12.* Filliuc. *vbi*
ſupr. num. 235. & alii. Neque enim ſunt irregularites,
neque inhabiles ad officia & beneficia. Nam cum
illorum haeretiſ non eſt probata, ſcipios purgantur,
& innocentes ostenderunt per abiuſionem.

RESOL XXXIII.

An Episcopi vigore huius Decreti possint dispensare in irregularitate occulta heretici?
Et an non solum possit Episcopus dispensare quantum ad usum Ordinum iam suscepitorum, sed etiam ad novos Ordines recipiendos possit habiles reddere quicunque Harelici occulti ad Fidem reverentes,
& ab excommunicatione Summo Pontifice reservata iam absoluuntur? Ex parte 7. tract.2. Resol.25.

Negatiuum sententiam docet Suarez, & alij
quos citauit in part. 2. tr. 15. ref. 24. Sed me-
ritò ibi affirmariuum sententiam docui, quam me ci-
nato nouissime tenent tres docti recentiores , Trul-
lach tom. 1. lib. 1. cap. 3. dub. 10. num. 4. Marchinhus de
Sacramento Ordinis tractat. 1. part. 8. cap. 2. num. 11. Reficius an-
& Barbosa de potestat. Episcop. in editione ultima. not.
part. 2. allegat. 39. num. 4. Idem etiam docent præter
alios, à me, ubi supra citatos, Boffius, de Iubileto scđt. 1.
af. 10. §. 12. num. 244. & ratio est, quia neque ex Bulla
Cœnæ, neque ex alio Canone habemus hanc facul-
tatem concessam Episcopis per Tridentinum fuisse
illis reuocatam ; ergo manutinendi sunt in sua pos-
sessione.

2. Nec valet dicere quid in nostra sententia Bulla Cœnæ reuocavit Episcopis facultatem absoluendi ab hæresi occulta; ergo etiam censetur abrogasse facultatem di慎pandi ab irregularitate. Nam respondere negando consequentiam, non est figurit etia ista propositio: Qui non potest absolueri, non potest dispensari. Euamis dispensandi potestas sit maiori potestate absoludom: siquidem, cum ista sint potestates disparatae, ex una non inferatur alia. Secundum, non procedit illa tegula, vi maius est permisum, & prius expresse vetum: ut in casu nostro absolutio ab hæresi expresse vetita per Bullam Cœnæ: dispensatio ab irregularitate ei annexa est permissa; quiaullo Canone reuocata.

3. Quæ omnia ita vera sunt, ut Episcopū non solum dispensare valeat ab hac irregularitate quoque Clericos, etiam Diaconos, quantum ad vsum Ordinum iam suscepimus: nam hanc facultatem etiam ante Tridentinum habebant Episcopi, *cap. Sa-berriimum; & cap. conuenientibus 1. questione 7.* Sed etiam vt ad nos Ordines recipiendo possit habi-
s reddere quoquem hareticos occultos ad
deum reverentes post peractam penitentiam, & ab ex-
communicatione Summo Pontifici referuata jam ab-

soliq;os. Nam omnem hanc facultatem habent
Episcopi à Trident. d. sess. 24. cap. 6. de reformat.

RESOL. XXXIV.

An dato, & non concesso, quod iudex propriæ sententiæ sanguinis, morte etiam non sequunta, incurrit irregularitatibus, posse obtinere dispensationem ab Episcopo? Et an Episcopus posse dispensare super irregularitate contraria ex homicidio voluntario omnino occulto?

*Et docetur, quod per homicidium omnino occulturn,
quod nulla ratione probari possit in iudicio, ne-
que in notitiam hominis deuenire, nisi ex con-
fessione ipsius occisoris, nulla incurriunt irregula-
ritas.*

Et queritur, an ignorantia iniurie excusat ab irregularitate proneniente ex homicidio voluntario?

Et an homicidium factum ex rixa repente in indiscutibili irregularitatem dispensabilem ab Episcopo.

Ex quo sequitur, an si aliquis committeret homicidium in Ecclesia ex aliqua rixa repentina, gaudet enim Iurisper?

deat eius Immunitate?
Et an Episcopus possit dispensare in irregularitatibus
deductis ad forum contentiosum post finium in-
dicium, reum punium, & penitentia peracta?
Ex part. 12. tr. 1. & Misc. Ref. 6.

S. I. IN Epistola quadam quæ ex Germania ad me misse fuit extabat etiam hoc, & alia dubia, de quo infra, & responso prioris pender ex illa questione an Episcopis vigore Concilij Tridentini posset dispensare in irregularitatibus contraria ex defectu lenitatis, & ex homicidio iusto, & affirmativa respondet nouissima amicissimum, & doctissimum

Sup. hoc in
Res. seq. &
in aliis eius
primæ not.

pater Joseph Ianarius de cas. refer. tom. 2. resol. 7. o. num. 112. vi sic ait. Et quia in Concil. Trident. sess. 24. de reform. cap. 6. habemus, quod Episcopus non potest dispensare in irregularitate occulta, prouenientia a homicidio voluntario, &c. quod idem est, ac homicidium illicitum, intentum, & volitum in se, secundum Nauar. cap. 72. num. 240. Couratt. Clem. si furiosus part. 2. in init. §. 1. num. 2. & nonnullos alios D. Quos refert in irregularitate proueniente ex homicidio licto, & facta autoritate legitima, & iusta causa; sic irregularitas prouenientis ex defectu lenitatis est dispensabilis ab Episcopo, tam in ordine ad iudicium, quam in ordine ad altos ministros; tale enim non diecitur delictum, nec est contra sexum præceptum, ut patet. Ita Ianarius. Vnde Pater Hieronymus Garfias in Polit. Regul. tom. 2. tral. 10. difficult. 6. dub. 6. punt. 4. num. 61. sic afficit. Elstando en el derecho antiguo; y en la explicación que hace el Concilio Tridentino, muy probable es, que pueden los señores Obispos a sus subdiarios, y los Prelados de la Religion a sus suyos por derecho comun dispensar en la irregularidad, que resulta del homicidio voluntario infuso, sease qualquiera, asif' oculto como notorio; y tienendo expresamente Caietano en Summa verb. irregularitas in fine y le sigue N'avarro en Manual. cap. 27. num. 240. vers. 3. vota, & verb. vota, aunque en el num. 194. & 118. auctor diecio lo contrario. Ambos Rodriguez, Manuel, y Jeronimo Tolemos Miranda, Covarruvias, Campanilus, Rocca Palancus, Sà, Medina, y otros que refieren, y siguen Candidus ubi supra hablando de los Prelados de la Religion, Barboza in Pastor. part. 2. allegat. 39. num. 47. & de iur. Eccles. cap. 11. citato num. 153.

In Collecta Concilij sess. 2.4. cap. 5. de reformatio-
num. 31. *Marchino vbi supra num. 5. y la tiene por*
probable Diana 4. part. tractat. 2. resolut. 69. & 70.
Lesana cap. 18. cit. num. 43. Fr. Juan de la Cruz in
directorio. part. 2. de irregul. dub. 9. conclusi. 1. Unaal-
duo in suo Candalabro aureo part. 2. titul. de irre- Refa-
gul. 6. de dispens. num. 326. y en el num. 227. que tar-
corresponde con el num. 326. qm. cunctis. 1. qm. Re-

que así se resoluto en la sacra Penitenciaria : es también esta opinión muy conforme a lo que dice S. Thom. 1. 2. quæst. 88. artic. 6. ad 3. donde prueba con S. Agustín, que el Iuez, ni el Abogado, no se dijen homicidas en sus sentencias justas : prueba esa conclusión, lo uno del derecho antiguo, y lo otro del nuevo, que es el Concilio. Del viejo, o antiguo se prueba ; por que el derecho antiguo, concedía a los Obispos, que dispensassen en el homicidio injusto, quanto a obtener beneficio simple, con ferir un aroz; luego mas avia de conceder, respecto del homicidio justo. Pues sola se les prohibió el voluntario injusto, luego visto conceder les la dispensacion del homicidio voluntario justo, quia exceptio firmat regulam in eodem genere. Verdad es que era la costumbre en contrario de pedir dispensacion al Papa : Pero como dice bien Miranda tom. 2. 2. quæst. 8. artic. 8. esto no quita la probabilidad de esta opinion porque lo hacen ad maiorem anime quietem. Hæc omnia Pater Garcias loco citato. Idem docet Antonellus de Regim. Ecclesi. lib. 2. cap. 8. num. 16. & idem docet f. plenissimus, & nunquam latius laudatus meus Caranmuñel in Theol. Règul. part. 2. cap. 12. 196. & 197. vbi extendit hoc ad Regulares sic itaque asserit. Gregorius XIII. concessit Reformatoris Generali Olferuantia Hispania, & Abbas particulare Privelegium, ut dispensent in irregularitate, & suspensione qualicunque excepta illa ; qua procedit ex homicidio voluntario : quo etiam Privilégio frumentari Abbates illi omnes, qui Bultam participationem habent.

2. Infertur, ergo ex vi cuius Prinzipij dispensationem posse concedi, quibuscumque Iudicibus, & iustis Ministeriis, cuicunque Chirurgo, vel Medicō. Imo cuicunque militi si in bello iusto militaverit, omnes iste consequentia illata sunt olim in similibus casibus à Caetano in Summa verb irregularitas, Armilla ibidem. Courrurias in Clementi si furiosus de homicid. 2. part. §. 3. num. 7. Nauarri cap. 27. num. 240. subscribit citatu Villalobos, & ordinis Diffinitorum. Hucvicius Caramuel, sed ego alibi pluries de hac questione egi, & negatiue sententiæ tanquam probabiliori adhæsi, & nunc etiam adharesco, unde rescripti ad amicum interrogatorum ex Germania dispensationem ad irregularitatē ex defectu lenitatis non ab Episcopo, sed à Summo Pontifice petenda esse. Vide Escobar in Theol. moral. tom. 1. lib. 7. sect. 2. prouerb. 51. num. 616. & alios communiter.

3. Secundum dubium à me propositum in dicta Epistola erat an Episcopus possit dispensare super irregularitate contrafacta ex homicidio voluntario omnino occulto? difficultas sine quaestio: & ad il- lum affirmatiū responderet Hieronymus Gasius vbi supra in politica Regulari tom. 2. tratt. 10. difficult. 6. dub. 5. punct. 4. num. 29. vbi sic ait. Lo primera que Alfonso Coftro lib. 2 de lege penal cap. vltimo vers. 3 dixo que el homicidio omnijs occulto, que no se pue- de probar con testigo alguno, que no tiene irregulari- dad anexa, y referiendo esta opinion Miranda en el Manual tract. 2. quaest. 8. art. 10. la esfuerza das por con apoyo del derecho, y de lugares del mismo Concilio, que viene a concluir con estas palabras, hoc sententia non est omnino improbabilis, neque in